

Beoordelingscriteria gedragscodes

Artikelen 11.45, lid 1, 11.53, lid 1 en 11.59 van het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal).

U vindt dit document op: www.rvo.nl/gedragscode-regelen

Inleiding

Dit document kunt u gebruiken als hulpmiddel om een gedragscode soortenbescherming of houtopstanden op te stellen. Hierin noemen we welke onderdelen u in elk geval moet opnemen in uw gedragscode. En we geven daarbij uitleg. U kunt hieraan geen rechten ontleen.

Een gedragscode is een van de instrumenten die een organisatie kan gebruiken om werkzaamheden uit te voeren volgens de Omgevingswet. Werkt u met een gedragscode? Dan gelden de (meeste) verboden uit de artikelen 11.37, lid 1, 11.46, lid 1 en 11.54, lid 1 van het Bal niet. Dit staat in de artikelen 11.45, lid 1, 11.53, lid 1 en 11.59, lid 1 van het Bal.

De gedragscode is bedoeld voor overkoepelende organisaties die landelijk of sectorbreed werken. Een gedragscode beschrijft wie deze mag gebruiken en hoe de werkzaamheden moeten worden uitgevoerd.

A. Wettelijk kader

1. De werkzaamheden in de gedragscode moeten vallen onder (tenminste) één van de in artikelen 11.45, lid 1, 11.53 lid 1 en 11.59, lid 1 van het Bal genoemde **handelingen**.

Dit zijn:

- Een bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of berm. Of in het kader van natuurbeheer;
  - Een bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of de bosbouw;
  - Een bestendig gebruik of;
  - Ruimtelijke ontwikkeling of inrichting.
2. Een gedragscode moet bestaan uit een opsomming van de **soorten** waarvoor de code geldt. Hierin staat bij voorkeur aangegeven onder welk beschermingsregime deze soorten vallen (artikelen 11.37, lid 1, 11.46, lid 1, en 11.54, lid 1 van het Bal).
  3. Een gedragscode moet voldoen aan de voorwaarden uit de artikelen 11.45, lid 2, 11.53, lid 2 en 11.59, lid 2 van het Bal.

- a. Handelingen worden uitgevoerd om de volgende **redenen (belangen)**:

<i>Soorten</i>	<i>Redenen beschreven in het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl)</i>
Vogels van artikel 11.37, lid 1 Bal	Artikel 8.47j Bkl
Dieren en planten van artikel 11.46, lid 1 Bal	Artikel 8.74k Bkl
Dieren en planten van artikel 11.54, lid 1 Bal	Artikel 8.74k Bkl Artikel 8.74l Bkl

Het is belangrijk dat de belangen goed worden onderbouwd. En dat duidelijk is voor welke werkzaamheden welke belangen gelden.

- b. De handelingen met soorten van artikelen 11.37, lid 1, 11.46, lid 1 en 11.54, lid 1 van het Bal worden op zo'n manier uitgevoerd dat er:
- i. geen **benutting of economisch gewin** plaatsvindt en er;
  - ii. zorgvuldig wordt gehandeld.
4. Voor het **zorgvuldig handelen** gelden de voorwaarden van artikelen 11.45, lid 3, 11.53, lid 3 en 11.59, lid 3 van het Bal. Dit zijn:

- a. De uitgevoerde handelingen hebben geen wezenlijke invloed op de soorten.

Met andere woorden wordt de staat van instandhouding van de hierboven genoemde beschermde soorten getoetst? Dit is het geval wanneer van tevoren kan worden aangetoond dat gewerkt wordt met bewezen effectieve maatregelen.

- b. De uitgevoerde handelingen hebben invloed op de soorten. In dat geval moeten maatregelen genomen worden die voorkomen of zoveel mogelijk beperken dat:
- Soorten worden gedood (zie artikelen 11.37, lid 1, 11.46, lid 1 en 11.54, lid 1 van het Bal);
  - nesten van vogels worden vernield, beschadigd of weggenomen;
  - rustplaatsen van vogels worden vernield of beschadigd;
  - voortplantings- of rustplaatsen van diersoorten worden vernield of beschadigd (zie artikel 11.46, lid 1 en 11.54, lid 1 van het Bal);
  - eieren van diersoorten worden vernield (zie artikelen 11.37, lid 1, 11.46, lid 1 en 11.54, lid 1 van het Bal);
  - planten worden geplukt, afgesneden, ontworteld of vernield (zie artikelen 11.46, lid 1 en 11.54, lid 1 van het Bal).

Denk ook aan de **algemene en specifieke zorgplicht** van artikel 11.27 Bal. Deze zijn namelijk altijd van toepassing.

- c. In de gedragscode moet per activiteit een afweging worden gemaakt of er een **andere bevredigende oplossing** is die minder schadelijk is voor de beschermde soorten. Deze afweging moet worden afgezet tegen de staat van instandhouding van de beschermde soorten. RVO dient deze afweging te toetsen.

Reikwijdtedocument

Wilt u weten welke werkzaamheden, beschermde soorten en effectieve maatregelen u in uw gedragscode mag opnemen? Raadpleeg dan het Reikwijdtedocument op www.rvo.nl/gedragscode-regelen.

B. Inventarisatie en ecologisch werkprotocol

5. Als u een project gaat uitvoeren onder de gedragscode, moet u een ecologisch werkprotocol opstellen. In het format ecologisch werkprotocol staat aangegeven welke informatie minimaal opgenomen moeten worden. U vindt dit format ecologisch werkprotocol op www.rvo.nl/gedragscode-regelen. Het ecologisch werkprotocol moet op de werklocatie aanwezig zijn.
6. **Natuurkalenders moeten worden opgenomen in gedragscodes om** rekening te houden met de kwetsbare periode(n) van beschermde soorten. Er is een natuurkalender voor vogels en een voor overige soorten. U vindt deze op www.rvo.nl/gedragscode-regelen.
7. De gedragscode omschrijft hoe de **inventarisatie** naar soorten gebeurt.

- a. Een inventarisatie bestaat ten minste uit een literatuuronderzoek en een veldbezoek (dit heet ook wel quickscan). Een ecologisch deskundige voert het veldbezoek uit. Dit veldonderzoek vindt bij voorkeur ook plaats op aanliggende terreindelen. Is de aanwezigheid van beschermde natuurwaarden niet uit te sluiten? Of kan het functioneren van het gebied voor beschermde natuurwaarden niet worden bepaald? Dan is uitgebreider onderzoek nodig. Hierbij moeten algemeen erkende onderzoeksprotocollen worden gebruikt.
- b. Er is een overzicht van de aangetroffen beschermde soorten aanwezig. De functies van het gebied voor deze soorten (bijvoorbeeld nest, verblijfplaats, essentiële vliegroute) staan ook gedetailleerd aangegeven op een kaart.

Onderzoeksgegevens zijn maximaal 3 jaar geldig voor soorten van artikelen 11.37, lid 1 en 11.46, lid 1 van het Bal. Voor soorten van artikel 11.54, lid 1 Bal is dit maximaal 5 jaar.

8. De definitie van een [ecologisch deskundige](#) moet precies zo in de gedragscode worden opgenomen.

C. Werkzaamheden, soorten en maatregelen

9. In de gedragscode moet een **complete opsomming** staan van de werkzaamheden die worden uitgevoerd. Deze moeten worden onderbouwd met de belangen onder punt 3. Naast bestendig beheer en onderhoud kunnen alleen **kleinschalige ruimtelijke ingrepen** onder een gedragscode vallen. Bij de verschillende werkzaamheden moeten per soort mitigerende maatregelen worden opgenomen.

In het Reikwijdtedocument leest u welke werkzaamheden onder een gedragscode kunnen vallen. In bijlage 1 van het Reikwijdtedocument vindt u een opsomming van soorten die bij ruimtelijke ingrepen onder de gedragscode kunnen vallen. In bijlage 2 van het Reikwijdtedocument ziet u een overzicht van bewezen effectieve maatregelen die in de gedragscode opgenomen kunnen worden.

10. **Compensatie** valt niet binnen de reikwijdte van de gedragscode, omdat het hierbij altijd gaat om maatwerk. Voorbeelden van compensatie zijn: het aanleggen van nieuw leefgebied of verblijfplaatsen buiten het plangebied. Daarvoor is altijd een ontheffing nodig. Dit geldt bijvoorbeeld bij grote ruimtelijke ingrepen.

11. Wat te doen bij **onvoorziene omstandigheden**?

- Een voorbeeld van een onvoorziene omstandigheid is het onverwachts aantreffen van een beschermde soort. In die situatie moeten werkzaamheden direct worden stopgezet. Samen met een ecologisch deskundige moet een passende oplossing worden gezocht, zodat geen verboden worden overtreden. Of er moet ontheffing worden aangevraagd bij het bevoegd gezag. Dit geldt bijvoorbeeld als de soort niet in de gedragscode is opgenomen. Het voorval en de afwikkeling moeten goed worden gedocumenteerd. Documenten moeten beschikbaar zijn voor het bevoegd gezag.
- Hoe u moet handelen bij een onvoorziene omstandigheid, moet in de gedragscode staan vermeld.

12. Wat te doen bij een **calamiteit**?

- Het gaat om een calamiteit als er acuut gevaar is voor de openbare veiligheid of volksgezondheid. Bijvoorbeeld bij zware storm of bij een overstroming. De handelwijze bij een calamiteit valt niet onder een gedragscode, omdat er direct gehandeld moet worden. U neemt hiervoor contact op met het lokale bevoegd gezag.

D. Overige punten

13. In de gedragscode staat beschreven hoe informatie wordt **gedocumenteerd** en **gearchiveerd**.

14. De gedragscode beschrijft hoe de **verantwoordelijkheid** voor het nakomen van de gedragscode is verdeeld.

15. Na 3 jaar moet de gedragscode worden geëvalueerd. Bij de evaluatie vraagt u ervaringen met het werken met de gedragscode aan gebruikers van de gedragscode (denk hierbij ook aan aannemers, ecologisch adviesbureaus en/of projectontwikkelaars). U dient een **evaluatieplan** in bij de concept-gedragscode. De resultaten van de evaluatie worden vervolgens gebruikt om een geactualiseerde gedragscode op te stellen.

16. De gedragscode moet **handhaafbaar** zijn. De handhavingsbevoegdheid ligt voor een groot deel bij de provincies en voor een klein gedeelte bij het Rijk.

17. Onder de Omgevingswet geldt een informatieplicht voor ruimtelijke ingrepen die onder een gedragscode worden uitgevoerd. Deze werkzaamheden moeten **gemeld worden** bij het daarvoor bevoegde gezag. Dit moet tenminste 4 weken voor de start van de werkzaamheden. In deze melding staat welke gedragscode wordt gebruikt, wanneer de werkzaamheden worden uitgevoerd en om welke werkzaamheden het gaat. Daarnaast moet gemeld worden welke beschermde soorten in het plangebied aanwezig zijn. Dit doet u door (een kopie van) het ecologisch werkprotocol op te sturen naar het bevoegde gezag.

18. Tijdens het opstellen van de gedragscode heeft de initiatiefnemer afgestemd met soortenorganisaties, in verband met de **participatieplicht**.

19. Een **begrippenlijst** maakt onderdeel uit van de gedragscode.